

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ, НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ СЛОВ'ЯН

ЗАТВЕРДЖЕНО
Радою факультету
Протокол № _____
Голова Ради
проф. Добров П.В.

Робоча програма навчальної дисципліни
«Усна історія: метод, методологія, джерело»
для спеціальності «Історія»

Донецьк 2012

Укладач: Стяжкіна О.В., професор кафедри історії слов'ян, д.і.н.

Рецензенти: Гедьо А.В., доктор історичних наук, професор
Лихачева Л.Б, кандидат історичних наук, доцент

Робоча програма ухвалена на засіданні кафедри історії слов'ян, протокол №____ від

Зав. кафедрою: І.С. Тарнавський _____

Робоча програма ухвалена на засіданні навчально-методичної комісії, протокол №____
від _____

Голова навчально-методичної комісії: Н.Р.Темірова _____

ВСТУП

ОПИС КУРСУ

Кількісні характеристики курсу	Напрямок, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів ECTS...0,3 Залікових модулів – 1 Загальна кількість аудиторних годин – 27 Тижневих годин – 1,5	Історія 6030301 магістр	Дисципліна спеціалізації Семестр – 1 Лекції 18 Семінари 9 Вид контролю - іспит

Зміст курсу

Порядковий номер і назва залікового модулю	Короткий зміст залікового модулю (назви тем (змістовних модулів))	Кількість годин
Модуль 1 Усна історія: метод, методологія, джерело історичної науки	Усна історія як метод новітньої історії, історії повсякденності, історичної антропології і історичної психології. Інтраісторія: людина в історії, історія в людині. Теорії і методика "ініціативного документування" - створення джерел усної історії. Наративне інтерв'ю. Методика Шутце. Техніка інтерв'ювання. Деонтологія опитування. Використання. Форми публікацій	Лекції -18 Семінари 9

Попередній рівень:

Студенти мають освоїти основи джерелознавства, загальної психології, орієнтуватись у періодизації і хронології історичного процесу XX століття, розуміти «місця пам'яті» і «епохальні події століття», розумітись у методах панування офіційного дискурсу пам'яті.

Цілі і завдання

Мета курсу - дати базові знання по історії, методології, історіографії, теорії усної історії. З практичних знань в курс входять аспекти інтерв'ювання: уміння складати запитальник і задавати питання, навички опрацювання, джерелознавчого аналізу, прийомів історичної і текстології критики документів усної історії, використання їх в наукових дослідженнях, публікаціях.

За результатами вивчення курсу студенти мають вміти:

- розробляти проблемну тематику і питання до інтерв'ю
- розрізняти види опитування
- знаходити відповідного респондента і правильно домовлятися з ним про співпрацю
- оволодіти практикою транскрибування, інтерпретації та презентації матеріалів
- створити власне усне джерело
- підготувати наукову чи науково-методичну публікацію та /або включити усне джерело у тканину магістерської роботи.

3. Обов'язкова чи вибіркова

Обов'язкова

4. 4. Викладацький склад: д.і.н., проф. Стяжкіна О.В

5. Форми і методи викладання лекції, семінари, творчі роботи, ділові ігри, групові і індивідуальні заняття

6. Мова викладання: українська, російська (письмовий іспит може бути складений англійською мовою)

1. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ «УСНА ІСТОРІЯ: МЕТОД, МЕТОДОЛОГІЯ, ДЖЕРЕЛО»

ЗАЛКОВИЙ МОДУЛЬ 1. УСНА ІСТОРІЯ

Змістовний модуль 1.

Усна історія у просторі гуманітарних наук

Мета і завдання курсу. «Усна історія» і історики минулого. Причини виникнення інтересу до усної історії в ХХ столітті. Інституалізація наукової дисципліни. Школи «усної історії»: Європа, США, Україна, Росія. Чотири парадигми розвитку усної історії (Алістер Томпсон). Усна історія та міждисциплінарна інтеграція. Генеза терміну «усна історія» (Алан Невінс). Співвідношення понять «усна історія», «жива історія», «жива пам'ять», «усна пам'ять» та ін. «Справжня історія» versus «усна історія»: протистояння чи співрозвиток.

Змістовний модуль 2. Методологія усної історії

Ілюстративність versus концептуальність. Інший ракурс чи додаткова інформація. Чи можна побудувати дослідження тільки на матеріалах усної історії. Історія повсякдення, мікро історія, біографічне письмо, соціальна антропологія та їх взаємодія із усною історією.

Прецедентні тексти, ключові тексти, світові події як фактор створення та існування усної історії. Верифікація усного спогаду. Параметри впливу на формування джерела. Релігійні, соціальні, політичні, етнічні, гендерні чинники. Співставлення усного джерела із іншими типами джерел.

Змістовний модуль 3. Усна історія і «memory studies».

Пам'ять як проблема гуманітарного знання (М. Хальбвакс, Я. Ассман, П. Коннертон, П. Нора). Концепція «колективної та індивідуальної пам'яті». «Історична пам'ять», «політика пам'яті», «місця пам'яті», «репресована пам'ять», «монетаризація пам'яті».

Поняття «травми» (П. Штомпка). Травматичний досвід. Пам'ять та забування. Травматична амнезія.

Використання пам'яті для формування ідентичності. «Корисне минуле». «Втрата соціальної пам'яті». Не європейські способи конструювання пам'яті.

Змістовний модуль 4. Методи проведення інтерв'ю

Ініціювання інтерв'ю. Методи створення питальника. Запитальник як механізм формування усного джерела і конструювання чужого досвіду. Питання як спосіб стимуляції і конструювання пам'яті. Стимуляція чи симуляція джерела (Д. Хубова).

Обов'язкові питання. Питання «що?де?коли?».

Проблема пошуку респондентів. Способи підготовки до інтерв'ю: домовленості, пояснення, нагадування.

Техніка інтерв'ювання. Структуроване інтерв'ю. Різновиди напівструктурованого інтерв'ю (

Наративне інтерв'ю. Внутрішня компетентність у побудові спогадів про минуле. «Цугцванги» (Ф. Шутце).

Змістовний модуль 5. Транскрибування, інтерпретація, зберігання, презентація

Як правильно транскрибувати: паузи, «словник емоцій», ілюстративні фото, опис обстановки. Транскрибування як перший етап інтерпретації. Словник після інтерв'ю.

«Місця умовчання» та їх розкодування. Повтори тем і сюжетів: зберігання їх в транскрибованому тексті. Які суттєві моменти мають бути у текстовій презентації усної історії. Інструменти Інтернет для зберігання «голосів минулого».

Змістовний модуль 6. Етика усного інтерв'ю

Людська етика і проблема травматичних просторів пам'яті. Юридична етика та проблема авторського права. Як отримати дозвіл на публікацію. Варіанти іменної та анонімної публікації. Форми публікації.

Змістовний модуль 7. Проекти усної історії у сучасній Україні і світі

Дослідження голодомору. Дослідження історії оstarбайтерів. Дослідження історії селян.

Європейські та американські проекти.

Література:

Загальна

1. Moyer, Judith. Step-by-Step Guide to Oral History (1993, revised 1999) // Режим доступу: http://dohistory.org/on_your_own/toolkit/
2. Oral History reader. Edited by Robert Perks and Alister Thompson. – London and New-York: Routledge, 2003.
3. Truesdell, Barbara. Oral History Techniques: How to Organize and Conduct Oral History Interviews // Indiana University, Center for the Study of History and Memory Режим доступу: <http://www.indiana.edu/~cshm/techniques.html>;
4. Грінченко Г.Г. Методичні рекомендації з аналізу наративних інтерв'ю. Для студентів і аспірантів. – Х.: Харківський національний університет імені В.Н. Карабіна, 2008. – 32 с.
5. Нора П. Между памятью и историей: проблематика мест памяти. Нация-память. Как писать историю Франции? Эра коммемораций // Франция-память. Пер. с.фр. Д. Хапаевой. СПб, 1999.
6. Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. – Випуск 11-12. Усна історія в соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За редакції Володимира Кравченка та Гелінади Грінченко. – Харків: ТОВ «НТМТ», 2008. – 432 с. // Режим доступу: http://keui.wordpress.com/2010/12/29/shid_zahid_11_12/
7. Томпсон П. Голос прошлого. Устная история. М., 2003.
8. Тош Д. Стремление к истине. Как овладеть мастерством историка. М., 2000.
9. Филюшкин А.И. Методические указания по проведению исследований по устной истории // Режим доступу: <http://www.nashpolytech.ru/index.php>
10. Хальбвакс М. Коллективная и историческая память // НЗ. - 2005. - №2-3
11. Хобсбаум Э. Изобретение традиций / Пер. с англ. С. Панарина // Вестник Евразии. - 2000. - № 1 (8). - С. 47 – 62
12. Хрестоматия по устной истории. / Пер., сост., введение, общ. ред. М. В. Лоскутовой. СПб., 2003.
13. Хубова Д.Н Устная история. «Verba Volant ?». Методическое пособие. М., 1997.

Монографії та статті

1. Baum, Willa K. *Transcribing and Editing Oral History*. Walnut Creek, Cal.: AltaMira Press, 1991.
2. Brown, Cynthia Stokes. *Like It Was: a Complete Guide to Writing Oral History*. New York: Teachers & Writers Collaborative, 1988.
3. Davis, Cullom, Kathryn Back, Kay MacLean. *Oral History: From Tape to Type*. Chicago: American Library Association, 1977.
4. Enhancement of Validity In Oral History Tapes and Transcriptions. A Master's paper for the M.S.L.S. degree. May, 2001. 43 pages. Advisor: David W. Carr.
5. Humphries, Stephen. *The Handbook of Oral History : Recording Life Stories*. London: Inter-Action Inprint, 1984.
6. Jeffrey, Jaclyn, Glenace, Edwall eds. *Memory and History: Essays on Recalling and Interpreting Experience [essays by] Paul Thompson. [et al.]*. Lanham, Md. : University Press of America, 1994.
7. Mishler, E.G. *Research Interviewing. Context and Narrative*, Cambridge (Harvard Univ. Press), 1986.
8. Oral History Association. *Guidelines and Principles of the Oral History Association*. Los Angeles, CA.: Oral History Association, 1992.
9. Stricklin, David, Sharpless, Rebecca. *The Past Meets the Present: Essays on Oral History*. Lanham, Md.: University Press of America, 1988.
10. *Transcribing, Editing and Processing Oral Histories*. Minnesota Historical Society: Oral History Office, 1996.
11. Yow, Valerie Raleigh. *Recording Oral History: a Practical Guide for Social Scientists*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 1994.
12. Kenny M.G. A Place for Memory: The Interface between Individual and Collective History, in: *Comparative Studies in Society and History*. 1999. Vol. 41, No. 3. P. 420-437
13. Skultans V. Theorizing Latvian Lives: The Quest for Identity, in: *The Journal of the Royal Anthropological Institute*. 1997. Vol. 3. No. 4. P. 181-192
14. Виноградов В.М., Рябов А.В. "Устная история" и комплектование государственных архивов. Постановка проблемы // *Актуальные проблемы советского архивоведения*. – М., 1986. – С.6-16.
15. Доел Р. «Устная история» в историографии современной науки: опыт и проблемы // *Вопросы истории естествознания и техники*. –2000. – № 4. – С. 60–88.
16. Ильина Т.А. Устное воспоминание как исторический источник // *Советские архивы*. – 1973. – № 2.
17. Кузнецова Н.П., Суринов В.М. "Устная история" в практике работы зарубежных архивов и научных учреждений // *Советские архивы*. – 1980. – № 1. – С.73-79.
18. Лоскутова М. В. Введение // *Хрестоматия по устной истории / Пер., сост., введение, общ. ред. М. В. Лоскутовой*. СПб: изд-во ЕУСПб, 2003. С.5-31
19. Лотман Ю. М. Устная речь в историко-культурной перспективе // *Лотман Ю.М. Избранные статьи*. – Т. 1. – Таллинн, 1992. – С. 184-190.
20. Магидов В.М. Кинофотофонодокументы как исторический источник // *Отечественная история*. – 1992. – №2. – С. 104-116.
21. Мемуари та щоденники. Частина 1 / Упорядники А. Бойко, С. Плохій / Передмови: С. Плохій, А. Бойко, В. Чоп, В. Мільчев // *Джерела з історії Південної України*. Том 5. Книга 1. – Запоріжжя: РА «Тандем-У», 2005. – 484 с.
22. Мемуари та щоденники. Частина 1 / Упорядники: А. Бойко, С. Плохій // *Джерела з історії Південної України*. Том 5. Книга 2. — Запоріжжя: РА „Тандем – У”, 2005. — 516 с.
23. Методика подготовки для использования и публикации фонодокументов: Рекомендации / Главархив СССР. ЦГАЗ СССР. – М., 1985.

24. Передача текстів документів і пам'яток: Матеріали науково-методичної наради / Ред. кол.: Німчук В.В., Шандра В.С., Боряк Г.В., Дашкевич Я.Р., Єдлінська У.Я., Сохань П.С., Страшко В.В., Яковенко Н.М. – К., 1990, – 108 с.
25. Північне Приазов'я / За ред. В.В.Крижка, В.А.Папанової та ін. — Донецьк-Бердянськ: Норд-Прес, БДПУ, 2008. — 342 с.
26. Портелли А. Массовая казнь в Ардеатинских пещерах: история, миф, ритуал, символ // НЗ №40-41 (2-3/2005)
27. Портелли А. Особенности устной истории // Хрестоматия по устной истории / Пер., сост., введение, общ. ред. М. В. Лоскутовой. СПб: изд-во ЕУСПб, 2003. С.32-51
28. Розенталь Г. Реконструкция рассказов о жизни: принципы отбора, которыми руководствуются рассказчики в биографических нарративных интервью // Хрестоматия по устной истории / Пер., сост., введение, общ. ред. М. В. Лоскутовой. СПб: изд-во ЕУСПб, 2003. С.322-355
29. Сурева Н. Правила видання джерел усної історії (проект). — Запоріжжя: РА „Тандем—У”, 2005. — 20 с.
30. Суринов В.М. Историческое интервью в системе источниковедческих средств // Методологические вопросы документоведения и архивоведения. Сб. докладов методологического семинара ВНИИДАД. Вып.1. – М.:ВНИИДАД, 1976.– С. 86-113.
31. Урсу Д.П. Методологические проблемы устной истории // Источниковедение отечественной истории: 1989. – М.: 1989. – С.3-32.
32. Фукс-Хайнриц В. Биографический метод / Пер. Е. Ю. Мещеркиной // Биографический метод в социологии: история, методология, практика / Под ред. Е. Ю. Мещеркиной, В.В. Семеновой. Москва: Институт социологии РАН, 1994. С. 11-41
33. Хаттон П. Х. Роль памяти в современной историографии // Хаттон П. Х. История как искусство памяти / Перев. с англ. В. Ю. Быстрова. СПб: «Владимир Даль», 2003. С. 33-90

2. МОДУЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ

Порядковий номер і назва модулю	Короткий зміст модулю	Різновид (лекція, сем., практ., сам., інд. заняття)	Кількість годин
Заліковий модуль 1. Усна історія: метод, методологія, джерело			Лекції – 18 Семінари – 9 СРС - 22
	1. Усна історія в просторі гуманітарних наук	лекція	2
		Самостійна робота	
	2. Методологія усної історії	лекція	4
		Самостійна робота	
	3. Усна історія і memory studies	лекція	4
		семінар	
	4. Методи проведення інтерв'ю .	Лекція	2
.	5. Транскрибування,	лекція	2

	інтерпретація, аналіз, презентація	семінар	2
	6. Етика усного історії. Визначення позицій того, хто питає, і того, хто говорить	лекція	2
		семінар	2
		самостійна робота	
	7. Проекти усної історії в сучасній Україні і світі	лекція	2
		семінар	3
		самостійна робота	

3. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (Практикуми)

Практикум 1. Праця із класичними текстами:

- Як приймалась усна історія у академічній науці
 - Хто був піонером змін,
 - Класичні роботи та їх характеристика
 - що ми вважаємо фактами
 - уявлені події, брехливі спогади
14. Портелли А. Массовая казнь в Ардеатинских пещерах: история, миф, ритуал, символ // НЗ №40-41 (2-3/2005) // Режим доступу:
<http://magazines.russ.ru/nz/2005/2/po27.html>
15. Алістер Томсон (Монаш, Австралія). Чотири зміни парадигм в усній історії//
Режим доступу:
http://www.nbuu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Szikz/2008_11_12/02_Thomson.pdf
16. Ronald J.Grele. Movement without aim: methodological and theoretical problems in oral history // Oral History reader. Edited by Robert Perks and Alister Thompson. – London and New-York: Routledge, 2003. - 38-52
17. Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. – Випуск 11-12. Усна історія в соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За редакції Володимира Кравченка та Гелінади Грінченко. – Харків: ТОВ «НТМТ», 2008. – 432 с.// http://keui.wordpress.com/2010/12/29/shid_zahid_11_12/

Практикум 2. Навчання формулюванню теми для проекту усної історичної дослідження. Відшукування і визначення джерел прецедентних текстів.

Робота із темами усних історій, запропонованих для вивчення історії радянського суспільства Рустамом Курбатовим
(http://pedsovet.org/component/option,com_mtree/task,viewlink/link_id,9616/Itemid,118/)

- визначити прецедентні тексти

- знайти ключові події, з якими вони пов'язані
- знайти письмові джерела і авторів висловів
- визначити логіку Р. Курбатова
- додати до списку свої теми
- скласти словник із поясненнями

Первое послевоенное десятилетие (1945-1953 гг)

«Карточки» (что было на столе советского человека до отмены продуктовых карточек)

- «На 48 комнаток всего одна уборная» (жизнь в коммунальной квартире).
- «Наш родной товарищ Сталин» (миф о Сталине-победителе)
- «Америка» (восприятие Запада советским человеком)
- «Труд наш есть дело чести...» (о трудовом энтузиазме)
- «Госзайм» (надеялись ли что-то «выиграть» по этим облигациям)
- «Страх» (ГУЛАГ в представлении советского человека)
- «Праздник со слезами на глазах» (о чем думали советские люди 9 мая 1945 года)
- «Красная площадь» (советский человек на демонстрации)

Период «Оттепели» (1953-1965 гг)

- «Простор!» (переезд в отдельную квартиру)
- «Вкусная и здоровая пища» (что было на столе и в холодильнике в обычной семье)
- «Стиляги» (одежда и то, что она обозначала)
- «Джаз на костях» (какую музыку слушали в шестидесятые годы)
- «Партия торжественно заявляет...» (верили ли в возможность коммунизма...)
- «А я еду за туманом» (романтическое настроение шестидесятников и «комсомольские путевки»)
- «Оказался наш отец не отцом...» (разрушение веры в Вождя)
- «Я себя под Лениным чищу, чтобы плыть в Революцию дальше...» (образ Ленина в обыденном сознании)
- «Клуб Веселых и Находчивых» (границы юмора шестидесятых)
- «ТК» (личность Хрущева в политическом анекдоте)
- «Соблюдай свою территорию...» (о чем говорили на кухне и молчали в других местах)
- «Поджигатели войны» (образ врага в массовом сознании)
- «Социализм с человеческим лицом» (каким должно быть социалистическое общество и разрушила ли «критика культа личности» нашу веру в социалистический идеал)
- «Порядки в школе были зверские – школу любили» (школа шестидесятых)
- «Пионер – всем ребятам пример» (ребенок и советский миф)
- «Мы победили!» (память о войне в массовом сознании)
- «Какие в детстве книги читал» (круг чтения школьника)
- «Помните, каким он парнем был...» (космическая тема в сознании советского человека)
- «Повесть о настоящем человеке» (идеал человека для подростка 60—х гг)

Период «Застоя» (1965-1980 гг)

- «Очередь» (очередь как реальность повседневной жизни советского человека)
- «Праздник» (какие праздники отмечали и как)

- «Дачка» (загородный дом и 6 соток) *
- Один день советского школьника.
- «Абсурд» (советский человек сталкивается с Административной системой)
- «Священный долг» (служба в рядах Советской армии)
- «На картошку!» (интеллигенция, рабочие и учащиеся на сельхозработках)
- «Добро пожаловать или посторонним вход воспрещен!» (пионер в пионерском лагере)
- «Прилавки» (продовольственный вопрос в эпоху развитого социализма)
- «Дедушка Ленин» (что рассказывали о В.И.Ленине детям в детском саду)*
- «Ленин в сердце моем» (восприятие образа Ленина в школьном возрасте)
- «Как повяжешь галстук, береги его!» (пионеры)
- «Загнивающий Запад» (восприятие Запада советским человеком)
- «Великая дружба народов» (отношение к людям другой национальности)
- «Я все равно паду на той...» (гражданская война в сознании советского человека)
- «Гражданка Парамонова» (партийные органы и семья)
- «Мы придем к победе коммунист. труда!» (трудовой энтузиазм советского человека)
- «История» (уроки истории в советской жизни)
- «Песня о Родине» (образ Родины в сознании советского школьника)*
- «Лишь бы не было войны!» (возможность новой мировой войны)
- «Тили-тили-тесто» (отношения между мальчиками и девочками в советской школе)*
- «Генералиссимус» (отношение к личности Сталина)*
- «Дорогой наш Леонид Ильич» (отношение к личности Л.И.Брежнева)*
- «Программа «Время»» (восприятие политических новостей)
- «Магнитофон» (что записывали и слушали на магнитофоне)*
- «Крокодил» (особенности национального юмора семидесятых годов)
- «Вечный зов» и «Фантомас» (любимые фильмы советского человека)
- «Опиум для народа» (советский человек и религия)
- «Дискотека» (что танцевали на дискотеках)
- «Враги и отщепенцы» (что мы знали о диссидентах?)
- «Повесть о настоящем человеке» (идеал человека для подростка 70-х гг).

Практикум 3. Оцінка якості і потенціалу питальника.

Робота із питальниками Запорізького національного та Ставропольського державного університетів

- які основні складові питальника
- чи вважаєте ви їх достатніми, якими б питаннями ви б доповнили текст
- чи вважаєте ви щось зайвим, що саме ви б ліквідували і з яких причин
- поясніть логіку створення цього документа, чи можна використати якусь іншу, яку саме?
- Наскільки точно сформульовані питання
- Наскільки етично сформульовані питання

«Напрямки можливих зовнішніх запитань усного опитування учасника археографічної експедиції». (Усна історія Степової України / Запорізький край. — Запоріжжя: АА Тандем, 2008. — Т. 1. — С. XXXIX – LIII; Усна історія: теорія та практика / Упорядники А. Бойко, С. Білівненко, Ю. Головка та інші. — Запоріжжя: Тандем-У, 2008. — С. 47 – 76.)

1. Назвіть своє прізвище, ім'я, по батькові (якщо жінка — то ще й дівоче прізвище). Національність.
2. Дата і місце народження (яке саме село, район, область).
3. Яка Ваша освіта і професія?
4. Як звали Ваших батька та матір, дідів та бабусь? Якої вони були національності?
5. А їх батьків знаєте? Звідки родом Ваші батьки, Ваші предки?
6. Що вони розповідали і що Ви знаєте про населенні пункти, де вони народилися? Вони самі переселилися чи разом з іншими? Скільки при цьому їм було років, чому вони це зробили?
7. Які існують у домі старі особливі речі, які передаються від старших до молодших (сімейні реліквії, ікони, Біблія)? Що про них відомо? Як і де зберігаються речі, які належали предкам?
8. Як ставились до віри Ваші батьки?
9. Яке Ваше ставлення до віри? Розкажіть, що таке для Вас віра?
10. Якого Ви віросповідання?
11. Розкажіть подокладніше, хто або яка подія вплинули на те, що Ви стали віруючим (або невіруючим)?
12. Де і коли Ви вперше почули про Бога? Як Ви його собі уявляли у дитинстві? Ким він був для Вас?
13. Чи дотримувались у Вашій родині обрядів (пости, Різдвяна кутя, Пасха...). Розкажіть докладніше, що вважалось обов'язковим у дотриманні обрядів?
14. Ваші батьки, бабусі і дідусі розповідали Вам, як слід дотримуватись якихось релігійних обрядів? Пригадайте подокладніше, що саме вони розповідали?
15. Пригадайте і опишіть, яким звичаям та обрядам Вас навчили мешканці інших населених пунктів (яких саме)?
16. Розкажіть, як у Вашому селі (населеному пункті) в часи Вашого дитинства та молодості ставились до атеїстів? До віруючих? А до неправославних?
17. Чи були Ви знайомі в часи Вашого дитинства та молодості з представниками інших релігій? Якщо так, то опишіть подокладніше, що Вам сподобалось у їх звичаях, обрядах?
18. Що з цих звичаїв та обрядів представників інших вір Ви самі перейняли і почали застосовувати?
19. Опишіть, яке було ставлення у Вашому селі (населеному пункті) до іновірців. А як до них ставились у Вашій родині?
20. Чи були в часи Вашого дитинства та молодості у Вашому селі (населеному пункті) люди, які перейшли в іншу віру? Розкажіть із прикладами, як до них ставились односельці (інші мешканці Вашого населеного пункту)?
21. Коли Ви були дитиною, у Вас в селі (населеному пункті) була церква?
22. Хто ходив до неї? Хтось із Вашої родини ходив до церкви, коли Ви були молоді? Як Ви до цього ставились? А як ставились в селі до тих, хто ходив до церкви?
23. Ви бували в часи Вашого дитинства та молодості в церквах інших сіл (населених пунктів), і якщо так, то опишіть, чим служби в них відрізнялись від служб у Вашій церкві?
24. Розкажіть подокладніше, якими в часи Вашого дитинства та молодості були взаємини Ваші, Ваших родичів, знайомих із місцевим священиком? Яке було ставлення до нього? Чи у всьому селяни (інші мешканці Вашого населеного пункту) довірялись священику?
25. Розкажіть, що говорилося Вам у дитинстві та в юнацтві у школі про церкву, про церковні обряди? Наскільки це впливало на Вас і на Ваше ставлення до церкви?
26. Чи діяла у Вашому селі (населеному пункті) церква під час війни? Хто в ній правив службу? Як до цього ставились фашисти?

27. Чи відзначалися Вами релігійні свята під час війни? Якщо так, то як відзначалися?
28. Згадуючи минуле, скажіть, чи була необхідна церква людям у 1930 – 40-і роки? Якщо так, то навіщо?
29. Чи вважаєте Ви, що заборонні дії в радянські часи були ефективними і багато людей переставали вірити в Бога?
30. Як Ви гадаєте, чим замінювалась віра в Бога? У що в радянський час, в пору Вашої юності, люди продовжували вірити?
31. За якими прикметами визначали долю немовляти?
32. Які обряди виконувалися після появи на світ нової людини? Які повір'я пов'язані з народинами?
33. Що бажали породіллі гості? Що дарували?
34. Як проходили хрестини? Кого запрошували у куми? Як вони себе поводити?
35. Які обряди, пов'язані зі сватанням, були у Вашому селі (населеному пункті)? Що приносили із собою свати? Що говорили? Чим і як їх зустрічали? Як під час сватання поводи́ла себе дівчина?
36. Як відбувалися оглядини?
37. Хто і як запрошував на весілля? Як парубки і дівчата «прощалися» із молодістю?
38. Скільки днів тривало весілля? Як називалися ці дні? З чого починалося весілля, як проходило і чим завершувалося? Які обряди виконувалися при цьому? В якій послідовності? Як прикрашали весільний стіл? Які страви готували? Чим обдаровували гостей?
39. Як одягалися молоді? Що від них вимагалось? В яких обрядах брали участь?
40. Яка роль відводилася батькам молодих? Що вони повинні були робити під час весілля? Які обряди виконували?
41. Що дарували молодим? Як їх напучували? Які тости проголошували?
42. Які весільні пісні відомі вам з молодості?
43. Чи були поширені у Вашій місцевості колядування й щедрування на Різдво і Новий рік? Розкажіть, як колядували? Хто ходить колядувати? До кого? Які колядки Ви знаєте? Як, хто і чим засіває першого дня Нового року? Що бажає господарям? Яку винагороду одержують колядки, засівальники?
44. Як і хто ворожив під Різдво, Новий рік, Хрещення? Які Ви знаєте ворожіння? Гадання?
45. Які повір'я пов'язані зі святими вечорами?
46. Як у Вашій місцевості святкували масленицю? Які обряди виконували? Які страви готували?
47. Як зустрічали перших птахів і які повір'я пов'язувалися з ними? За якими прикметами і в які дні намагалися визначити майбутню погоду, врожай?
48. Як визначали час, коли потрібно було орати, сіяти, садити? Які обряди виконувалися при цьому? Як святкували перший день вигону худоби на випас?
49. Як постували у Вашій місцевості під час Великого посту? Чим харчувалися?
50. Які обряди, хто саме виконував, зажинаючи хліб? Що робили з першим снопом? Як святкували завершення жнив? Які дії виконувалися з останнім снопом? Чи залишали на полі невижаті стебла? Для чого? Які приказки, примовки, жарти пов'язані зі жнивими?
51. Які обряди справляли по завершенню будівництва? Які взагалі повір'я пов'язані з будівництвом житла?
52. Як святкувалися входини? Хто першим входив і що вносив у нову хату?
53. Які хатні обереги Ви знаєте? Хто вважався охоронцем житла? Як житло захищали від злих сил?
54. Опишіть свято Івана Купала, якими обрядами воно супроводжувалося в роки

Вашого дитинства та юнацтва? Які існували про нього легенди і повір'я?

55. Чи знаєте щось про знахарів і шептунів? Чи знали Ви таких людей? Який спосіб життя вони вели? Як вони проводили лікування? Що при цьому говорили?

56. Чи знаєте Ви шептання й замовлення проти хвороб? Які? Чи допомогли вони комусь?

57. Що Ви знаєте про лікувальну магію? Як у ній застосовується вода, вогонь, земля, мінерали?

58. Чи знаєте або чули щось про випадки раптового чудесного видужання? Розкажіть про них. Яка причина цього?

59. Чи жили у Вашому селі (населеному пункті) відьми, відьмаки? Яку шкоду вони робили людям? Які вони з себе? Що треба знати людині, щоб уникнути їх впливу?

60. Які були способи боротьби із нечистою силою?

61. Які випадки, пов'язані із нечистою силою, Ви знаєте?

62. Хто такий чорт? Він один чи їх багато? Що чули про русалку, лісовика, водяника?

63. Чи вірите Ви в русалок, оборотнів (перевертнів), вовкулаків, відьом та відьмаків? Хто розповідав Вам в дитинстві і звідкіля Ви дізнавались про них? Чи дотримуетесь Ви заходів захисту від цієї нечисті (відьом, домовиків, оборотнів) і яких саме? Чи вважаєте Ви, що ці заходи є дійовими?

64. А зараз у Вашому селі вірять у русалок, відьом, оборотнів (перевертнів), вовкулаків? Чи вживають заходів проти них?

65. Чи гадаєте, що бабки-шептухи можуть відробити пороблене відьмами?

66. Чи вважаєте, що церква і віра захищає від нечисті — відьом, перевертнів та інших?

67. В радянські часи деякі партійні та радянські керівники дотримувались церковних обрядів та таїнств, а як ставились вони до відьом, вовкулаків та іншої нечисті, чи робили спроби захистити себе від неї?

68. Чи було в роки Вашого дитинства та юнацтва в Вашому житті чи житті Ваших знайомих, родичів що-небудь незвичайне, надприродне, таке, що не можна було пояснити? Розкажіть про такі випадки подокладніше.

69. Розкажіть про добрі та погані прикмети, які існували у Вашій родині та селі (населеному пункті) в часи Вашого дитинства та юнацтва.

**Анкета опроса, подготовленная проблемной группой исторического факультета
Ставропольского государственного университета.**

Цель исследования: советский локальный социум 30-50-ых гг. (Е.Н. Стрекалова)

Первоначальная анкета (рассказ о себе и семье):

1. Имя, отчество, фамилия. Расскажите о семье, в которой Вы родились. Кем были и чем занимались Ваши родители, где Вы проживали? Что Вы помните о своем детстве, о своих игрушках, о праздниках, о работе в детстве? Ходили ли вы в ясли, что помните об этом? Какие Ваши первые детские воспоминания?

2. Помните ли Вы какие-то семейные традиции. Как в семье относились к религии (были атеистами или в тайне верили, помните ли свое первое посещение церкви? (Если да, то кто научил Вас верить)

3. Известно, что в 1932-33 гг. в СССР разразился страшный голод и Ставрополье относилось к числу наиболее пострадавших регионов: пострадала ли Ваша семья от этого? Что Вы помните о том страшном времени?

4. Образование (учебное заведение, время окончания). Что помните о годах обучения (в предвоенное время формировали патриотизм, что помните из этого, песни, игры, может ДОСАФ и т.д.

5. Какой язык учили в школе, какое отношение к нему было, как относились к иностранцам, что помнит об отношении в обществе, в школе, среди молодежи к европейской внешней политике, отношению к Германии, к Англии

6. На каких примерах, на каких героях Вас воспитывали? Только на Советских рассказах

или русских сказках? Как Вы относились к чтению? Имело ли место чтение газет (Может быть вспомните конкретный пример газетной статьи взволновавший вас: тревожный, радостный, печальный. Верили ли сообщениям в газетах о хозяйственных достижениях, в 30-е гг. о репрессиях, речам Сталина и других партийных деятелей) Помните ли когда услышали впервые радио, какие были впечатления?
7. Помните ли Вы довоенное кино? Какое было содержание, как его смотрели, где?

8. Были ли у Вас друзья, как сложились отношения с ними. Были ли эти друзья из школьных политизированных организаций (пионерской, ВЛКСМ) или просто соседями. Кому Вы стремились подражать в детстве? Какие помните интересные (особенные) случаи Вашего детства. Были ли вашими друзьями Ваши братья и сестры?

9. Что помните о предвоенном быте? Как Вы жили, что помните о советских праздниках, какие песни пели?

Вторая часть анкеты (время войны)

1. Где и как Вы узнали о начале войны? Сколько вам было лет? Какие были у вас чувства по этому поводу? Как ваша семья восприняла войну, кто-нибудь уже воевал из вашей семьи?

2. Как Вы попали на фронт? Что Вы знали о фронте, о начавшейся войне, о фашистах? Вас поразила реальность войны? Как Вы справлялись с собственными чувствами (страх, боль, ужас - ведь это нормально человеку испытывать их в подобных условиях!)? Вам проводили какие-то патриотическо- идеологические беседы, лекции?

3. Вам помогала вера в Бога или в победу? Вы молились, ходили в церковь, помните хоть одного церковнослужителя на фронте?

4. Насколько Вы были готовы к службе на фронте (в психологическом, профессиональном отношении)? Вы можете вспомнить первое, что Вы увидели на фронте?

5. Какими были бытовые условия Вашей жизни на фронте (питание, жилье, одежда)? Часто ли приходилось голодать?

6. Как вы воспринимали смерть на фронте, менялась ли оценка собственной жизни? Были ли у вас мысли о том, что будет после войны, обсуждали ли Вы это с сослуживцами?

7. Какие песни Вы пели? Приезжали ли к Вам с концертом? Играл ли у Вас кто- то на гармошке?

8. Писали ли Вы письма, как часто, кому, получали ли письма сами?

9. Помните ли своих боевых товарищей? Как складывались отношения с ними ?

10. Были ли влюблены на фронте и вообще во время войны? Менялись ли отношения мужчин и женщин?

11. Каково было обеспечение Вашей части и как оно менялось во время Вашей службы на фронте?

12. Что вы знали о союзниках, какое было отношение к ним? Какую роль в обеспечении Вашей части играли припасы, техника и вооружение, полученные от союзников?

13. Как часто Вы получали известия о положении на других участках фронта и в тылу? Вы как-то отмечали победы, свои и других фронтов? Как относились к наградам, стремились ли их получить?

14. Каков был возрастной и национальный состав Вашей части? Много ли убивало людей, вы хоронили мертвых после боя? Стремилась ли сообщать об убитых их близким?
15. Насколько строгой была дисциплина в Вашей части, каков был авторитет командира и политработника? Сталкивались ли Вы со штрафными ротами, батальонами, штрафниками? Как относились к ним?
16. Какое было отношение к героизму на войне и было ли представление о героизме вообще. Какое событие вы бы отметили как геройство?
17. Какое было отношение к фашистам и менялось ли оно? Если да, то под влиянием чего? Была ли разница в отношении к фашистам и немцам, румынам, венграм, иностранцам вообще.
18. Были ли Вы ранены на фронте, при каких обстоятельствах? Что помните о госпитале?
19. Какие события вам кажутся наиболее важными, о каких Вы помните всю жизнь, будто это было вчера?
20. Какие страны Восточной Европы Вы освобождали? Сравнивали ли Вы нашу страну с другими, какие мысли были по этому поводу и какие разговоры среди солдат? Какие Вы имеете награды военного времени?
21. Какие были надежды на мирную жизнь, вы хотели что-то поменять в советской действительности?
22. Кто Вас ждал дома, как вас встретили?
23. Как складывалась Ваша жизнь после войны, где Вы работали? В 1946-47 гг. в стране тоже был голод, что Вы помните о этом времени?
24. Вы помните первое открытие памятника, посвященного Великой Отечественной войне на котором Вы присутствовали? Какие чувства у вас были, кого Вы вспоминали?
25. Как Вы отнеслись к смерти Сталина ? Чувствовалось ли в этом событии окончание эпохи ?
26. Кого Вы бы нам порекомендовали еще опросить?

Практикум 4. Работа із проектами та сайтами дослідників усної історії

- ознайомитись із одним із проектів
- описати його мету та завдання
- проаналізувати інструментарій проекту
- надати характеристику результату

Україна

- Методичні рекомендації для збору матеріалів “усної історії” у свідків та учасників Другої світової війни// Режим доступу:
<http://europsyhistory.wordpress.com/2011/09/06/методичні-рекомендації-для-збору-мат/>
- Усна історія Львова// Режим доступу:
http://www.lvivcenter.org/uk/researchprojects/project/?ci_projectid=10
- Розпад Радянського Союзу. Усна історія незалежної України // Режим доступу:
<http://oralhistory.org.ua/>
- Усна історія деколективізації в Україні 1990-х рр.: селянський досвід
http://keui.files.wordpress.com/2010/12/28_hanenko_frizen.pdf

Росія

- НОЦ «Устная история» ЮУрГУ // Режим доступа: <http://oral-history.ru>
- Региональный центр устной истории в г. Воронеж // Режим доступа: <http://www.historyvoice.ru>
- Центр устной истории Европейского университета в Санкт-Петербурге // Режим доступа: <http://www.eu.spb.ru/research-centers/oralhist>
- Центр устной истории и биографии («Мемориал») // Режим доступа: <http://www.urokiistorii.ru/2009/06/tsentr-ustnoi-istorii-i-biografii>
- Центр устной истории Петрозаводского государственного университета // Режим доступа: <http://oralhist.karelia.ru/index.html>
- Я помню. Воспоминания ветеранов Великой Отечественной войны // Режим доступа: <http://www.iremember.ru>

Західна Європа та США

- Association of Oral History (USA) // Режим доступа: <http://www.oralhistory.org/>
- Northwest Oral History Association (НОНА) // Режим доступа: <http://northwestoralhistory.org/>
- Center for Oral History (COH) of University of Hawaii at Маунаоа // Режим доступа: <http://www.oralhistory.hawaii.edu/>
- Baylor University Institute of Oral History // Режим доступа: <http://www.baylor.edu/oralhistory/>
- British Library National Sound Archive // Режим доступа: <http://www.bl.uk/nsa>
- Institute of Oral History of University of Texas at El Paso // Режим доступа: <http://academics.utep.edu/Default.aspx?alias=academics.utep.edu/oralhistory>
- International Oral History Association // Режим доступа: <http://iohanet.org/>
- Louie B. Nunn Center for Oral History at the University of Kentucky // Режим доступа: http://libraries.uky.edu/libpage.php?lweb_id=11&llib_id=13&ab_id=1368
- Maine Folklife Center at University of Maine // Режим доступа: <http://www.umaine.edu/folklife/>
- Oral History Center of University of South Dakota // Режим доступа: <http://www.usd.edu/arts-and-sciences/native-studies/oral-history-center.cf>
- Oral History Office of University of Connecticut (The New England Association of Oral History) // Режим доступа: <http://www.oralhistory.uconn.edu/neaoh.html>
- Oral History Review // Режим доступа: <http://ohr.oxfordjournals.org/>
- Regional Oral History Office in the Bancroft Library of University of California at Berkley // Режим доступа: <http://bancroft.berkeley.edu/РОНО/>
- Smithsonian Institution Oral History Collection // Режим доступа: <http://spec.lib.vt.edu/specgen/oralindx.htm>
- Society of Oral History (UK) // Режим доступа: <http://www.oralhistory.org.uk/news.php>
- T. Harry Williams Center for Oral History at Louisiana State University. Режим доступа: // <http://www.lib.lsu.edu/special/williams/index.html>
- Texas Oral History Association (ТОНА) at Baylor University Institute for Oral History // Режим доступа: <http://www.baylor.edu/ТОНА/>
- South Oral History Association // Режим доступа: <http://southwestoralhistory.org/2010/officers.html>

Про проекти

Журнал «Схід-Захід» (http://keui.wordpress.com/2010/12/29/shid_zahid_11_12/)

- Александер фон Плато. Міжнародний проект біографічної документації рабської та примусової праці

- Наталія Тимофєєва. Питання війни і миру у воронезьких проектах усної історії
- Вікторія Календарова. Пам'ять як об'єкт дослідження (Дослідницькі та видавничі проекти з історії пам'яті про блокаду в Центрі усної історії ЄУСПб, 2001–2005 рр.)
- Ірина Реброва. Проект «Імена замість номерів. Книга пам'яті в'язнів концентраційного табору Дахау» («Namen statt Nummern. Gedachtnisbuch fur die Haftlinge des Konzentrationslager Dachau»)
- Тетяна Величко, Тетяна Пастушенко. Польові школи з усної історії «Голокост очима неєврейського населення України»
- Наталія Ханенко-Фрізен. Усна історія деколективізації в Україні 1990-х рр.: селянський досвід

Практикум 5. Техніка інтерв'ю

Повільне читання класичних текстів та ознайомлення із західними методиками

- постановка та розкриття питань:
- хто говорить?
- Чому говорить (для чого, що має на меті)?
- За яких обставин говорить
- Хто питає (хто він/вона є)
- Для чого питає?
- Розенатль Габріель. Цілюща дія розповідання історій: до питання про умови розповідання історій у контексті дослідження та терапії // Схід-Захід. // Режим доступу: http://keui.files.wordpress.com/2010/12/04_rosenthal.pdf
- Грінченко Гелінада (Харків, Україна). (Авто)біографічне інтерв'ю в усноісторичних дослідженнях: до питання про теорію наративного аналізу // Схід-Захід. Режим доступу: http://keui.files.wordpress.com/2010/12/05_grinchenko.pdf
- *Truesdell, Barbara*. Oral History Techniques: How to Organize and Conduct
- Oral History Interviews // Indiana University, Center for the Study of History and Memory
- <http://www.indiana.edu/~cshm/techniques.html>;
- *Moyer, Judith*. Step-by-Step Guide to Oral History (1993, revised 1999) // http://dohistory.org/on_your_own/toolkit/;
- Oral History Workshop on the Web // Baylor University Institute for Oral History http://www.baylor.edu/oral_history/index.php?id=24163;
- *Dale E. Treleven*. Introduction to Oral History // ULCA Oral History Program <http://www.library.ucla.edu/libraries/special/ohp/ohpintro.htm>;
- Interviewing and Interview Processing <http://www.columbia.edu/cu/lweb/indiv/oral/interviewing.html>;
- *Valerie Raleigh Yow*. Recording Oral History: A Practical Guide for Social Scientists (1994)
- http://www.amazon.com/exec/obidos/ASIN/0803955790/qid=986842672/sr=1-1/ref=sc_b_2/103-6674804-8443045

Практикум 6. Критика усних спогадів та методи аналізу нарративних інтерв'ю

Робота із текстами за наступними планом.

- біографічний випадок (за методом Г. Розенталь)
 - метод Ф. Шутце
 - якісні дослідницькі методи (концептуалізація та побудова міні-теорій)
 - метод С. Квале
 - нарративні методи
1. Розенталь Г. Реконструкция рассказов о жизни: принципы отбора, которыми руководствуются рассказчики в биографических нарративных интервью // Хрестоматия по устной истории / Пер., сост., введение, общ. ред. М. В. Лоскутовой. СПб: изд-во ЕУСПб, 2003. - С.322-355
 2. Грінченко Г.Г. Методичні рекомендації з аналізу нарративних інтерв'ю. Для студентів і аспірантів. – Х.: Харківський національний університет імені В.Н. Карабіна, 2008. – 32 с.

Практикум 7. Як усні джерела включаються в текст наукового дослідження

1. Портелли А. Особенности устной истории // Хрестоматия по устной истории / Пер., сост., введение, общ. ред. М. В. Лоскутовой. СПб: изд-во ЕУСПб, 2003. - С.32-51
2. Gertjeanssen, Wendy Jo. Victims, Heroes, Survivors: Sexual Violence on the Eastern Front during World War II. PhD diss., University of Minnesota, 2004 – 400 p.

4.ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Карта самостійної роботи студента

Види самостійної роботи	Терміни виконання	Форма контролю та звітності	Максимальна кількість балів
Денне відділення			
I. Обов'язкові			
1.1. Підготовка до семінарських занять	Вересень-грудень	Участь у семінарі	5
	Вересень-грудень	конспект	5
	Вересень-грудень	Підготовка питальника	5
	Вересень-грудень	Огляд проектів усної історії в Україні та світі за матеріалами Інтернет-порталів	5
1.2. Підготовка доповіді	листопад	Обговорення тексту підготовлених усних історій	10
1.3. Практичне завдання по конспектуванню монографій	лютий	Текст, іменний покажчик	10
1.4. Підготовка групового завдання з			10

історії «Історія найстаршого члена родини»	грудень	Презентація	
Разом балів за обов'язкові види СРС			50
II. Вибіркові			
2.1. Підготовка домашньої контрольної роботи 2.2. Підготовка доповіді про можливості використання усної історії у курсі історії СРСР «Історія родини як історія країни»		Виступ з повідомленням	10
Разом балів за вибіркові види СРС			10
Всього балів за СРС у 1 семестрі			60

4. 2. Тематика доповідей

1. Погляди П. Томпсона (Велика Британія)
2. Погляди Ф. Жутара та Д. Берто (Франція)
3. Погляди Р. Грила та Ч. Морисея (США)
4. Погляди Л. Нітхамера та А. фон Плато (Німеччина)
5. Погляди С. Лейдесдорфа та Я. Тальма (Нідерланди)
6. Погляди Л. Пасеріні (Італія)
7. Погляди А. Портеллі (Італія)
8. Погляди М. Вілланови (Іспанія)
9. Погляди Е. Мейера (Мексика)
10. Погляди Чанг Е (Китай)

4.3. Презентації за темою «Усноісторичні проекти в Україні та світі»

- назва проекту
- час його проведення
- організатори та учасники (спонсори)
- презентація результатів (конференції, публікації, сайти, статті)
- оцінка внеску проекту в розвиток історичного знання

4.4. Вибіркові індивідуальні завдання

Варіант 1. Самостійне опрацювання літератури

1. Daniel Orlovsky. Social History and Its Categories // Slavic Review. Vol. 47. # 4. Winter 1988. P. 620 – 623.
2. David B. Grusky and Ivan K. Fukumoto. Social History Update: A Sociological Approach to Historical Social Mobility // Journal of Social History. Vol. 23. # 1. Autumn 1989. P. 221 – 232.
3. Diane Koenker. Urbanization and Deurbanization in the Russian Revolution and Civil War // The Journal of Modern History. Vol. 57. # 3. Sep. 1985. P. 424 – 450.
4. Don S. Kirschner. City and Country: Rural Responses to Urbanization in the 1920s. — Westport, Conn.: Greenwood Publishing Corporation, 1970. — 279 p.
5. Geoff Eley. Labor History, Social History, “Alltagsgeschichte”: Experience, Culture, and the Politics of the Everyday — a New Direction for German Social History? // The Journal of Modern History. Vol. 61. # 2. Jun. 1989. P. 297 – 343.

6. James A. Henretta. Social History as Lived and Written // The American Historical Review. Vol. 84. # 5. Dec. 1979. P. 1293 – 1322.
7. James Allen Vann. The Comparative Method and German Urban History // Comparative Studies in Society and History. Vol. 15. # 2. Mar. 1973. P. 240 – 248.
8. Jurgen Koska. What is Leftist about Social History Today? // Journal of Social History. Vol. 29. Special Issue. 1995. P. 67 – 71.
9. Louise A. Tilly. People's History and Social Science History // Social Science History. Vol. 7. # 4. Autumn 1983. P. 457 – 474.
10. Mark M. Smith. Making Sense of Social History // Journal of Social History. Vol. 37. # 1. Autumn 2003. P. 165 – 186.
11. Michael F. Hamm. The City in Russian History. — Kentucky: The University Press of Kentucky. — 344 p.
12. Patrick M. Horan. Theoretical Models in Social History Research // Social Science History. Vol. 11. # 4. Winter 1987. P. 379 – 400.
13. Peter N. Stearns. Social History Present and Future // Journal of Social History. Vol. 37. # 1. Autumn 2003. P. 9 – 19.
14. Peter N. Stearns. Social Update: Sociology of Emotion // Journal of Social History. Vol. 22. # 3. Spring 1989. P. 592 – 599.
15. Richard Jensen. Oral History, Quantification, and the New Social History // Oral History Review. Vol. 9. 1981. P. 13 – 25.
16. Richard T. Vann. The Rhetoric of Social History // Journal of Social History. Vol. 10. # 2. Winter 1976. P. 221 – 236.
17. Robert A. Lewis and Richard H. Rowland. Urbanization in Russia and the USSR: 1897 – 1966 // Annals of the Association of American Geographers. Vol. 59. # 4. Dec. 1969. P. 776 – 796.
18. Robert R. Dykstra. Town-Country Conflict: A Hidden Dimension in American Social History // Agricultural History. Vol. 38. # 4. Oct. 1964. P. 195 – 204.
19. Steven C. Hause. The Evolution of Social History // French Historical Studies. Vol. 19. # 4. Autumn 1996. P. 1191 – 1214.

Варіант 2. Індивідуальні завдання з підготовки методичних рекомендацій для учнів і/або волонтерів проекту

1. Пояснення теми, обраної для інтерв'ю.
2. Лоція конкретних заходів пошуків респондента
3. Конспект історичного контексту теми інтерв'ю
4. Питальник для структурованого (напівструктурованого) інтерв'ю.
5. Формулювання нарративних імпульсів (варіанти)
6. Опис підготовки до першого контакту.
7. Текст усної історії.
8. Словник до тексту усної історії.

5. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОТОЧНОГО, МОДУЛЬНОГО, ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

5.1. Система оцінювання академічних досягнень студентів за 100-бальною шкалою (іспит)

Поточний контроль (max 50 балів)					Підсумковий контроль (max 50)			
Заліковий модуль 1					Індивідуальне завдання	іспит	Кількість балів за результатами підсумкового	Загальна кількість балів (п.5+п.8)
Організаційно-навчальна робота студента в аудиторії	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Залікова модульна робота 1	Сума балів за заліковий Модуль 1				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Робота на практичних заняттях 10	Виконання практичного завдання 10	Підготовка доповіді 10	20	50	50	50	50	100

5.1. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ АКАДЕМІЧНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ КРИТЕРІЇ ЗІВСТАВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З ОЦІНКОЮ ЗА ШКАЛОЮ ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною системою	Шкала оцінок в ДонДУУ, бали
A	відмінно	5	90–100
B – C	добре	4	70 – 89
D – E	задовільно	3	50 – 69
F – X	незадовільно з можливістю повторного складання.	2	35 – 49
F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом		0-34

Оцінка “**A**” виставляється за правильні повні відповіді на семінарських заняттях, при виконанні контрольних робіт (тестових завдань); виконанні індивідуального творчого завдання. При цьому студент засвоїв основні підходи до розуміння історії СРСР, зміст яких відображає характер основних теоретичних засад навчального модулю та характер соціального-політичного, економічного, міжнародного розвитку країни; загальні відомості з історії СРСР; логіку становлення, розвитку та занепаду країни, її національних та автономних утворень та їх культур; характерні риси сучасних історіографічних оцінок ключових питань з історії СРСР; демонструє знання основної та додаткової літератури, орієнтується у виборі та використанні джерел для аргументації своїх відповідей, вільно володіє понятійним апаратом.

Оцінка “**B – C**” виставляється за правильні повні відповіді на семінарських заняттях, при виконанні контрольних робіт (тестових завдань), проте з кількома несуттєвими помилками; виконанні індивідуального творчого завдання. При цьому студент засвоїв основні підходи до розуміння історії СРСР, зміст яких відображає характер основних

теоретичних засад курсу та характер і логіку соціально-економічного, політичного і міжнародного розвитку країни без істотних неточностей застосовує знання по загальним відомостям соціально-політичного процесу, демонструє знання основної літератури, додатньо володіє понятійним апаратом.

Оцінка “D – E” виставляється за правильні відповіді на семінарських заняттях, при виконанні більшості завдань контрольних робіт (тестових завдань), проте з кількома суттєвими помилками, виконанні індивідуального творчого завдання. При цьому студент знає загальні подложення основного матеріалу, але не засвоїв деталі; допускає неточності та порушує послідовність при викладенні харктеру і логіки історичних процесів та теоретичних засад курсу; має деякі уявлення про понятійний апарат.

Оцінка “F – X” виставляється за умови відсутності підготовки або неповних відповідей на семінарських заняттях, неправильного виконання більшості завдань контрольних робіт (тестових завдань), не виконання індивідуального творчого завдання. При цьому студент не знає значної частини програмного матеріалу; допускає істотні помилки при викладанні теоретичних засад курсу та характеру і логіки соціально-економічного, політичного і міжнародного розвитку країни, не володіє понятійним апаратом. Тому має можливість повторного складання.

Оцінка “F” виставляється за умови відсутності підготовки або неприсутності на семінарських заняттях, неправильного виконанні переважної більшості завдань контрольних робіт (тестових завдань), не виконання індивідуального творчого завдання. При цьому студент не знає програмного матеріалу, не розуміє характер та логіку соціально-економічного, політичного і міжнародного розвитку країни, не володіє понятійним апаратом. Тому обов’язково потребує повторного курсу.

5.3. ЗРАЗКИ ТИПОВИХ ЗАВДАНЬ ПОТОЧНОГО, МОДУЛЬНОГО, ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.

5.3.1.Текстові завдання для модульного контролю

Варіант 1

1. Внесок Алана Невінса у створення наукового напрямку усної історії.
2. Види напівструктурованих інтерв’ю.

Варіант 2.

1. Внесок Алессандро Портеллі у створення методології усної історії.
2. Правила транскрибування.

Варіант 3.

1. Усноісторичні проекти в Україні.
2. Як готувати питальник

Варіант 4

1. Усноісторичні проекти в світі
2. Методи інтерпретації усного джерела.

5.3.2.Питання до іспиту

1. Причини виникнення інтересу до усної історії в XX столітті. Інституалізація наукової дисципліни. Школи «усної історії»: Європа, США, Україна, Росія.
2. Чотири парадигми розвитку усної історії (Алістер Томпсон).

3. Усна історія та міждисциплінарна інтеграція.
4. Генеза терміну «усна історія» (Алан Невінс).
5. Історія повсякдення, мікро історія, біографічне письмо, соціальна антропологія та їх взаємодія із усною історією.
6. Прецедентні тексти, ключові тексти, світові події як фактор створення та існування усної історії. Верифікація усного спогаду.
7. Параметри впливу на формування джерела. Релігійні, соціальні, політичні, етнічні, гендерні чинники.
8. Пам'ять як проблема гуманітарного знання (М. Хальбвакс, Я. Ассман, П. Коннертон, П. Нора).
9. Концепція «колективної та індивідуальної пам'яті».
10. «Історична пам'ять», «політика пам'яті», «місця пам'яті», «репресована пам'ять», «монетаризація пам'яті».
11. Поняття «травми» (П. Штомпка). Травматичний досвід.
12. Пам'ять та забування. Травматична амнезія.
13. Використання пам'яті для формування ідентичності. «Корисне минуле». «Втрата соціальної пам'яті».
14. Ініціювання інтерв'ю.
15. Методи створення питальника. Запитальник як механізм формування усного джерела і конструювання чужого досвіду.
16. Питання як спосіб стимуляції і конструювання пам'яті.
17. Проблема пошуку респондентів.
18. Способи підготовки до інтерв'ю: домовленості, пояснення, нагадування.
19. Техніка інтерв'ювання.
20. Структуроване інтерв'ю. Різновиди напівструктурованого інтерв'ю.
21. Наративне інтерв'ю. Внутрішня компетентність у побудові спогадів про минуле. «Цугцванги» (Ф. Шутце).
22. Аналіз автобіографічного інтерв'ю за методом Г. Розенталь.
23. Транскрибування усного джерела та його правила.
24. Методологія та методика концептуалізації наративного інтерв'ю.
25. Словник після інтерв'ю.
26. «Місця умовчання» та їх розкодування.
27. Інструменти Інтернет для зберігання «голосів минулого».
28. Людська етика і проблема травматичних просторів пам'яті.
29. Юридична етика та проблема авторського права. Як отримати дозвіл на публікацію.
30. Варіанти іменної та анонімної публікації. Форми публікації.
31. Бродячі сюжети в усних свідченнях.
32. Ефект відсторонення та ефект Расьомона. Сором виживання. Консервування ідеологічних стереотипів.
33. Проекти усної історії у сучасній Україні і світі

5.3.3. Приклад екзаменаційного білета

Донецький національний університет
Історичний факультет
Спеціальність 7.03.03.01 - «Історія»
Білет 10

1. Усна історія та міждисциплінарна інтеграція.
2. Пам'ять та забування. Травматична амнезія
3. Варіанти іменної та анонімної публікації. Форми публікації.